

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Knut Bengtsson

Härad: Torna

Adress: Böddle Weheröd

Socken: Överölu

Berättat av: Maria Persson

Uppteckningsår: 1937

Född år 1841 i Döröd.

Uppteckningen rör frågan 21. Trar i H. C. 13.

Ordet "grim" förekommer inte här bland ortsbefolkningen. Men det betyder husets goda få. Här i orten användes man ordet "goda vätta" o gjorde man hemme skada, gick allt vad man tog sig för på tok. Om man t. ex. slog ut vatten av kokande potatis, skällhett, tirst i rännstenen, så skällade man "goda vätta" i stället hem en ord få som kom allt ont åstad, bland både folk o få, såsom sjukdom o död, djuren livades inte mera som fönt. För att få goda vätta, tillbaka måste s. k. kloka tillkallas. Precis innan man slog ut något skällhett skulle man säga: "Ikta dig

Skriv endast på denna sida!

Övernatt
ga väson

6 sid.

"Goda vätta" annars skällar ja dig". Lude man
så eller slog ut den heta vätskan i ett kärl
såsom spanne eller annat, så slammade den goda
fön kvar o allt både folk o djur. Givdes erät.

Någon gammal folklid, som berättar de
andra frågorna, har ja mig inte bekant o
har nog inte försökt mig här i frakten.
Men ja kan ju tala om hur ofta de gamla te-
lade om den här i frakten mycket fruktade
"varulven". Den var endast farlig för havande
kvinnor. För kunde den ja rivit eller bitit
kvinnan o ja av dess blod, blev varulven
befriad från sin hemiska skepsnad. För var-
ulven var en vanlig karl, som genom sin mo-
ders handling, hängades byta skepsnad en
gång var månad. Den var lik en stor hund
med 3 ben o en lång svans, men så i an-

siktet lik en människa men liksom en mörk
pinna över den vita huden. Den man som
var fringad intaga en sådan dubbelskepnad,
godde folk sig kunna känna igen, för han
var alltid riven i ansiktet o andra mäi-
ke efter slag som han erhöi på sina hemiska
nattfärder. Fast han bytte skepnad till
kroymen var ansiktet ändå detsamma
fast svarfare. Maria Persson sålade ofta
en när hon sett denna hemiska hund.
Hon kom på besök till en god vän, som
bodde i ett litet by vid utkanten av
Heckeberga stora skogar. Barnen voro
där ensamna hemma så Maria stanna
där för natten. Johanna, barnens moder
var gått hem med garn som hon spunnat
till en rikare grann "mor". Både som det

var banka det på "havadören". Maria går
att äyrna för det var ju Johanna som kom
hem följt av en stor hund som hade
endast i hen o en lång "kompä". De fick
fast något att slå med, så de kunde få
slängt dören, men de hann ändå o se
att hunden, i ansiktet, lika en forare
intill. De båda sade då till varandra:
"Vi ha således vaulven nästan inne på oss."
"Du skulle låtit din ene gosse gjort dig
sällskap, sade då Maria, för har man
blott en man i sitt sällskap, har vaulven
ingen makt att skada." Hade då en av
kvinnorna sagt till hunden nämnt
honem vid sitt rätta namn: "Du är ju en
ulv", så hade han blivit befriad från
sitt hemiska lyte för alltid. Men det

5207

var förenad med en viss risk, för i samma
ögonblick någon sade så till en varulv,
blev han mistig mänskliga ögon. "Vilke
han då säga tillbaka: "Ja, det är ja, men
nu ska du vara "vara" lika länge som
ja varit varulv", så skulle hon få bli det.
Sedan fläffde Johanna ifråvarande grannar
o sag att mannen hade märke efter slag
i ansiktet. Hon sade då senare en gång
till hustrun: "Ja, för din man är varulv."
"Ja, sade hon, ja för det också, för här om
kvällen, lägo hans kläder i en hög i stallet
liksom han brukat hel av dem. Och han
var länge borta. När ja så tänker efter
så sade han till mig förra vintern: "Skulle
någon hund komma efter dig, så slå så
mycket du kan, men stick o skär inte."

Skriv endast på denna sida!

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5207

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Att en moder vållade sina ofödda barn
ett så hemskt lyte var den tidens stora
fattigdom. Om en havande kvinna skaf-
fude sig en "fölkam". (Det är den kvinna
som ett föl tigger svept i innan dot ännu
är fött) o går ut i skogen o fäster upp den
i ett fräd, o tiggande kryper igenom den,
skulle hon föda sitt barn lika lätt som
hästen, o bli lika fort stark till arbete igen.
De gamla talade ofta om hur de skäffade
på sådana "fölkammar" i skogen när de
plockade ved. Blew så barnet en gosse
skulle han bli "vaulu", o en flicka "maria".
Men det var inte förrän mellan 35-40 års
ålder som lytet började göra värkan på
barnet.